

Lavinia Popica,

Simina Stan

Andrei Răzvan Voinea. *Idealul locuirii*

bucureștene: familia cu casă și grădină.

Parcelările Societății Comunale pentru

Locuințe ieftine - București (1908-1948)

București: Asociația Studio Zona, 2019,

256 pagini

1 Teză de doctorat în istoria și teoria arhitecturii, *Parcelările Societății Comunale pentru Locuințe Ieftine - București (1908 - 1948)*, conducător prof. dr. arh. Ana Maria Zahariade susținută în data de 1 noiembrie 2017.

2 În București parcelările înscrise în lista monumentelor istorice sunt: Bazilescu, Grant, Progresul, Dristor, Călărași-Hârjeu, Iancului I, Iancului II, Gara Obor, Negroponte, Fabrica de Chibrituri, Vilacrosse, Jianu-Bordei (UCB), Dorobanți, Pieptănari, Șerban Vodă, Verzișori.

3 Andrei Răzvan Voinea. *Idealul locuirii bucureștene: familia cu casă și grădină. Parcelările Societății Comunale pentru Locuințe Ieftine - București (1908-1948)*, București: Asociația Studio Zona, 2019, p. 171, p. 198

„Idealul locuirii bucureștene” este o cercetare interdisciplinară detaliată, fiind parte din teza de doctorat¹ a autorului. Istoricul Andrei Răzvan Voinea analizează cronologic 25 de parcelări realizate de Societatea Comunală pentru Locuințe Ieftine, construite în perioada 1908-1948: Candiano Popescu, Clucerului, Lupeasca, Rahova, Zablovski, Șerban Vodă, Grant, Steaua, Dorobanți, Lăzureanu, Drumul Sării, Ana Davila, Fabrica de Chibrituri, Raion, Cornescu, Drumul la Tei, Verzișori-Tăbăcari, Boianțiu, Sf. Vineri, Panduri, Echinocțiului, Maior Giurescu, Calea Lacul Tei, Iancului I și Iancului II.²

Autorul consideră că Societatea Comunală pentru Locuințe Ieftine înființată în 1910 a reprezentat un succes din punct de vedere urbanistic și arhitectural (p.18), proiectele pentru locuințele tip sunt realizate de arhitecții: Ioan Trajanescu, Dimitrie Mohor, Ioan Țărușanu, Dan Ionescu, Horia Creangă, Fr. Reiss, Ernest Doneaud. Cu implicarea unor ingineri precum Andrei G. Ioachimescu și Cincinat Sfințescu.

Însă Andrei Răzvan Voinea argumentează că activitatea Societății de a oferi locuințe tip pentru muncitori și a preveni răspândirea bolilor sociale precum tuberculoza, holera și tifosul a eșuat (p. 17), întrucât marea majoritate a acestor locuințe au fost distribuite clasei de mijloc (funcționari, profesii liberale, ofițeri).

Metodologic, axându-se pe conceptele lui Foucault și Marcuse, Andrei Răzvan Voinea consideră că înființarea Societății Comunale a fost o strategie a Partidului Național Liberal și a eliteilor de a controla producția și distribuția locuințelor ieftine populației (p.23). Autorul face pe alocuri o analiză comparativă³ care ne arată că societatea românească interbelică, atât de idealizată astăzi, avea prejudecăți față de păturile sărace, și cum această reformă a locuirii s-a datorat temerii de răspândire a ideologiei comuniste, încercând a se evita pe plan local, o revoluție ca cea bolșevică, sau ca reacții la revoluția din 1907 și la grevele de la sfârșitul anilor ‘20.

În paginile volumului aceste idei dau dimensiune analizei sale. În același timp, aceste argumente împreună cu modul în care locuitorii se adaptează noilor locuințe (p. 145, p. 167) demonstrează limitele puterii politice și ale elitelor, punând accentul pe strategii și tactici, modalități de rezistență ale populației care pot fi detaliate în viitor dacă apar noi surse.

Un punct forte al analizei lui Andrei Răzvan Voinea este faptul că se concentrează asupra efortului statului român de a consolida proiectul național și prin intermediul acestor locuințe tip, prin stilul arhitectural, prin faptul că unele răspândesc clasa de mijloc care a contribuit la formarea României Mari. De asemenea menționează crearea de noi „locuri ale memoriei” prin denumirea străzilor cu numele unor eroi naționali, și nu cu numele unor personalități socialiste, cum s-a întâmplat în Belgia, acesta fiind încă un exemplu prin care s-a îndepărtat de proiectul social inițial.

Considerăm că recursul autorului la presa socialistă poate fi riscant din cauza subiectivității politice (p. 20), de asemenea înțelegem că autorul consideră ca fiind surse nesubiective politic recensămintele, statisticile, rapoartele medicilor, ale autorităților și alte documente administrative. Impresionează studiul integrală a celor „2000 de numere ale Monitorului Comunal, pagină cu pagină”, din perioada 1908-1949, fapt pe care nu mulți cercetători îl pot afirma.

Concluziile volumului arată în ce măsură Societatea Comunală pentru Locuințe Ieftine și-a îndeplinit scopurile pentru care a fost înființată, pe fondul tensiunilor dintre viziunile opuse între liberali și socialiști privind reforma locuirii.

Dacă planurile autorizațiilor proiectelor de parcelare și a planurilor de situație sunt întotdeauna prezentate, (p. 77, p. 78, p. 83, p. 85, p. 87, p. 89, p. 92, p. 93, p. 99, p. 101, p. 104, p. 106, p. 108, p. 109, p. 142, p. 145, p. 150, p. 153, p. 154, p. 178, p. 186, p. 188, p. 192, p. 199, p. 201, p. 204), nu putem însă să nu remarcăm că din economia acestui volum lipsește adesea prezentarea proiectelor locuințelor tip. Proiectele locuințelor tip sunt prezentate înghesuit, din lipsă spațiului în pagină, și de obicei autorul a ales să prezinte o fațadă, un plan al unui nivel sau o secțiune, nicio dată un proiect complet al unei parcelări (p. 64, p. 77, p. 79, p. 95, p. 101, p. 136, p. 138, p. 139, p. 154, p. 181, p. 205, p. 208). Un dosar anexă cu planurile redesenate ar fi fost ideal, mai ales că acestea au fost identificate în arhive.

Volumul ar fi putut fi completat de un index care să contribuie la parcurgerea cu facilitate a informațiilor prezentate. Unul dintre punctele forte este bibliografia variată și generoasă.

Întreaga structură a acestui volum, spiritul analitic al autorului, localizarea relativ ușoară a parcelărilor pe harta actuală a capitalei, dar mai ales diversitatea surselor primare și secundare identificate este una echilibrată. Publicat în condiții grafice de învidiat de Faber Studio, volumul este editat de Irina Popescu (Calotă), fotografiile îi aparțin lui Andrei Mărgulescu. Dana Dolghin și Mircea Dragomir sunt de asemenea implicați în acest proiect editorial al Asociației Studio Zona. *Idealul locuirii...* este recomandată oricărui bucureștean, nu doar pasionaților de istorie urbană.